

Tết Trung Thu đèn lồng chọi trăng

Tác Giả: HÉ Đßnh

Thứ Năm, 24 Tháng 9 Năm 2009 13:16

Tính đến nay Tết Trung Thu đã gần tròn 2000 tuổi nhưng vì là một mĩ thuật nên không biết thời gian đào tạo,

trái lại càng lúc càng được nhiều người ưa thích nhất là giới trẻ. Sự phát triển làm phát triển nhiều nền công nghiệp có liên quan đến ngày Tết như làm các đồ chơi, sạp, rương, các đồ chơi của trẻ con bao gồm nhiều kiểu đèn lồng, đèn kéo quân và loại đèn treo trong nhà như trên hình vẽ là bánh trung thu. Ngày nay tuy con người thời đại đã đi vào cõi không gian, đi bộ lên mặt trăng và đang ghé vào nhà tinh là một hành tinh xa xôi với việc tìm kiếm sự sống cho con người trên gian, sắp biết nhân nhân mãi mãi duy xu hướng biến.

Tuy nhiên không phải vì thế mà các câu chuyện diễm tình có từ ngàn đời truyền lại như tình Hoàng Nga Hoàng Ngã, Chuyện Đổng Ng Minh Hoàng lên cõi trăng hát vũ khúc Nghệ Thuật hay Thuật Cuội người ôm gốc đa già khóc cõi nhân thế một đêm trăng tròn tháng tám hàng năm.

Tết Trung Thu đèn lồng chữ i trắng

Tác Giả: H Định

Thứ Năm, 24 Tháng 9 Năm 2009 13:16

Trung Thu thực chất là thu. Theo âm dương tu n hoàn thì m i năm có b n mùa, tám tiết và t k là xuân phân, h chí, thu phân, đông chí. Tháng tám gọi a mùa thu nên đ c gọi là tiết trung thu và sau đó đ c các nhà vua Hán Quang Vũ cùng Đ ng Huy n Tôn ch n làm Tết chữ i trắng. Theo c h c Đông Ph ng, trăng thu c v Th y trong ngũ hành, v n là y u t then ch t đ quy t đ nh ngh nông tang.

Cho nên b o Tết Trung Thu là m t m t c cũng không có gì quá đáng, b i đêm trăng tròn tháng tám, ngoài đ p t t o ngu n c m h ng cho thi nhân, đ m s vui v náo nhi t cho tr con, trên h t v n là m c đích đ m i gi i theo dõi v ng trăng to tròn sáng úa mà đoán đ nh t ng lai v n m ng qu c gia và tiên li u công vi c làm ăn có dính t i mùa màng, t m t canh c i. Tết c các thú chữ i trắng nh múa r ng, đ t đèn l ng và th ng th c các lo i bánh trong đêm trung thu, không ph i t trên tr i r t xu ng mà đ u có ngu n g c, có đi tìm hi u m i th y thú v .

Ng u n G c

Năm 6 sau tây l ch, V ng M ng c p ng i Hán Tuyên Đ m i 2 tu i, r i t x ng làm vua đ i tên n c là Tân, v v t t c tài s n c a dân chúng thành c a riêng mình và t o c h i cho b n tham quan ô i, tham nh ng, b c l t, gây c nh sinh linh đ thán, làm cho qu c kh tr ng r ng và c n c thêm kh đói, h n h n. Do lòng ng i ta thán, đã nh t t h ng ng cu c kh i nghĩa c a L u Tú, là h u du c a Vua Hán C nh Đ , đ ch ng l i V ng M ng và nhà Tân và r t c c l t đ đ c ch đ b o tàn, khôi ph c l i đ c nhà Hán vào năm 23 sau tây l ch.

Theo s li u, trong tr n Côn Đ ng thu c t nh Hà Nam, quân L u Tú b gi c vây kh n trong thành nhi u ngày tình c nh r t là nguy kh n. Trong lúc l ng th o đã c n ki t, ngoài l i không binh c u vi n, khi n cho lòng quân xao đ ng, hoang mang, có th tan v b t c lúc nào. Tr c c nh nguy ng p trùng trùng, đêm đó l i nh m ngày r m tháng tám, trăng sáng v ng v c nh ban ngày, L u Tú đ t bàn h ng án c u kh n Ph t Tr i giúp đ ... thì b ng đ ng binh sĩ trong thành, tìm th y kh p n i nhi u b i và khoai môn.. Nh đó mà quân sĩ qua kh i c n đói, đ ch binh c u vi n.

Năm 25 sau TL, L u Tú trùng h ng đ c xã t t, đ i đô t Hàm Đ ng (Cam Túc) v L c Đ ng (Hà Nam), nên nhà Hán t đó đ c gọi là Đông Hán. Cũng năm đó, vào r m tháng tám, tr c c nh trăng thu soi sáng v ng v c nh b ch ng c, L u Tú t c Vua Hán Quang Vũ, làm l t n Tr i Ph t nh ng vì mu n nh l i nh ng v t đã c u s ng mình và quân sĩ, trong lúc nguy kh n ho n n n. Vua đã ban l nh kh p n c, dùng hai món ‘B i’ và ‘Khoai Môn’ , làm v t cúng th n và th ng trăng thu .

Tết Trung Thu đèn lồng chi trắng

Tác Giả: H Định

Thứ Năm, 24 Tháng 9 Năm 2009 13:16

Do trên, có thể nói Tết Trung Thu đã mạnh mẽ đố. Ngoài ra đố i Hán còn có t c l ‘Đ ng lão, kính lão’ vào hai đ p l p thu và trung thu, b ng nghi th c dâng lên b trên Bánh B t G o N p H p H i. Đ n đ i T n, ng i trong n c đã có t c h ng trắng sáng vào đêm trung thu nh ng ch a đ c ph bi n r ng rãi. Ngày nay căn c vào s li u, thì mãi t i đ i Vua Đ ng Huy n Tông t c Du Tông hiệu Văn Minh, phong t c vui Tết Trung Thu, m i chính th c đ c c n c công nh n và tr thành m t m t c, ch ng nh ng t i Trung Hoa mà còn đ c ph bi n kh p vùng Đông Nam Á, t i nh ng n c theo tam giáo Nho-Lão-Thích và có C ng Đ ng Ng i Hoa c ng .

Cũng vào đ i Đ ng, đêm Trung Thu đã tr nên lăg m n và huy n ho c, v i nh ng câu chuy n th n tho i r t đáng yêu, th m đ m nét tr tình nh chuy n H ng Nga Bôn Nguy t, Ng c Th Đ o Đ c nh ng đ c m n chu ng nhi u nh t, v n là đ i n tích ‘Đ ng Quý Phi Bi n Nguy t Th n’ và ‘Đ ng Minh Hoàng Yêu Th nh Nguy t Cung’.

Ti p theo t i đ i B c T ng m i chính th c công nh n Tết Trung Thu nh m đêm R m Tháng Tám âm l ch. Ngoài ra các ph m v t cúng l , trong đó c bánh hay qu ph i tròn, còn hoa dâng lên cúng Tr i Ph t, ph i có cánh l ch nh Hoa Sen... Tết c không ngoài, lòng mong c c nh đoàn t s do trắng mang t i cho nhân sinh.

Múa R ng M ng Trăng Thu:

Đêm Trung Thu, tr con nhà nghèo không có ti n mua đèn l ng hay đ ch i thì r nhau đi xem múa lân, r ng hay s t . Trong cu c vui này n u các con v t kia, qua quan niêm là mang s may m n t i cho m i ng i, thì hình nh c a Ông Đ a, v i n c i toe toét, làm cho lân thêm oai nghi hùng li t, có tác đ ng làm tiêu tan h t nh ng phi n l y cu c đ i. Cũng chính lý do này, mà ng i đ i đã th ông Đ a, đ c u mong đ c h nh phúc, may m n.

Riêng r ng là linh v t đ c nhi u n c trên th gi i sùng bái, nh t là ng i c Trung Hoa. Đ i v i dân t c VN, r ng là v t t . Ng i ta tôn r ng là v t linh thiêng, th n k mà nghiêm trang, là ch d a đ ng i đ i c u kh n, xin ph c, b o đ m mùa màng. Vì v y trong đêm trung thu, múa r ng đ c xem nh là m t nghi th c tôn giáo, m t đ i u múa dân gian, l u hành kh p x và t n t i t i ngày nay. Vì mang tính ch t truy n th ng, nên các ti t m c v múa r ng cũng r t phong phú và đa đ ng.

Bên Tàu ch t nh Tri t Giang cũng đã có nhi u h i múa r ng. Đ i u này cũng đ hi u, vì vùng này chính là c i ngu n c a Bách Vi t, quê h ng c a nh ng dân t c s ng n i sông rạch, bi n sóng, sông h . Do trên v t t c a h là th n r ng, cá s u. B i v y, dù nay con v t ch làm b ng

Tết Trung Thu đèn lồng chi trắng

Tác Giả: H Định

Thứ Năm, 24 Tháng 9 Năm 2009 13:16

gi y hay v i nh ng ng i múa, trong m t tâm h n phóng khoáng, đã làm cho con v t tr u t ng tr nên uy vũ, toát lên cái hào khí sung mãn c a m t gi ng dân bách chi n, t ng làm cho Hán t c lao đao n s .

Tóm l i cho dù lo i r ng làm b ng th gì, v i hay gi y, thì thân r ng cũng ph i đan b ng tre, s u t ph n mình r ng, r i b c gi y hay l a m ng, phía trên có g n v y l p lánh. Phía trong có g n đèn, khi múa th p sáng. Đ c bi t mình r ng có nhi u b ph n có th tháo r i, đ rút ng n hay thêm dài, tùy theo v trí c n thi t khi bi u di n nh ng không vì th mà làm cho r ng m t đi cái uy vũ, linh ho t d i bóng đèn. Múa r ng dù ở đâu, cũng không ngoài 12 th căn b n nh Bàn Long, Ng ng Long, Tr o D ng, Thoát Th ... và thuy t di u nh t, v n là Bách Khi u Long. Trong th này, con r ng có chi u dài t i 500m, ch ng khác gì m t con giao long, nhẹ nhàng múa vút, bay l n trên t ng tr i. Cu i cùng r ng thu g n thành m t t ng hoa sen chín cánh, hi n khô nh bóng Ph t.

Bên c nh giúp vui còn có Lân, mà ngh múa cũng th t công phu, ch ng nh ng v k thu t, mà còn pha tr n công phu võ ngh và nh t là di u tr ng lân c a VN, bi u hi n m t s k t h p toàn h o gi a truy n th ng Trung Hoa, ngón ch u VN và ti ng tr ng Jazz Âu M .

Bánh Trung Thu :

Trong đêm ngóng trăng, ng i ta u ng trà và ăn các lo i bánh trung thu. Bánh còn đ c g i là bánh trắng hay bánh H vì ng i Hán đã l y các nguyên li u t i đất H đ ch bi n. Bánh theo t nguyên đã có t th i huy n s Ân-Chu, ng i dân vùng Giang-Tri t dùng đ cúng Thái S V n Tr ng có đ t phong i mi n này.

Kh i th y bánh làm b ng b t, đ ng cùng nh ng nhu li u đ c s th n nhà Hán là Tr ng Thiên mang v t Tây V c nh h t Mè, H đào và h t d a h u. T Đ ng Minh Hoàng, bánh chính th c có m t trong đêm Trung Thu và đ c nhà vua ban cho m danh là Bánh Nguy t.

N c Tàu x a nay có r t nhi u n i s n xu t bánh này, nh ng cũng có th phân bi t đ c nh nh ng y u t chuyên môn nh võ và nhân bánh. Nói chung dù có s n xu t t i B c Kinh, Ninh Ba, Th ng H i, Tô Châu, Qu ng Châu, H ng Kông, Đài Loan, Tân Gia Ba, Mã Lai, Thái Lan hay Sài Gòn, Ch L n... thì nguyên t c làm bánh trung thu v n không ra ngoài nh ng nguyên t c làm v o bánh (v b t, v b t tr n đ ng, v b t có pha d u).

Còn nhân bánh thì luôn đ năm th th t khô, tr ng, mè, đ u và các lo i h t khác. Tuy nhiên trên thi tr ng, B c Kinh và Thiên Tân chuyên s n xu t bánh chay làm b ng đ u và th c v t. Bánh Qu ng Đông ch a ít m nh ng r t ng t. Tri u Châu đ c bi t v v bánh nhi u l p m ng,

Tết Trung Thu đèn lồng chữ trắng

Tác Giả: H Đình

Thứ Năm, 24 Tháng 9 Năm 2009 13:16

nhân tết béo vì quá nhiều dầu. Đặc biệt nhất là bánh Tô Châu có nhiều mùi do các loại hạt làm nhân bánh, vị thì chế bằng bột mì mịn dầu đậu phộng. Về hình thức, bánh có ba loại: một tròn, vỏ in hoa và bánh Tôn Ngộ Không. Tết VN xưa nay, người làm bánh Trung Thu vẫn do người Việt gốc Hoa tại Sài Gòn-Chợ Lớn đặc quy định. Bánh làm theo kiểu Quê Đông và Triều Châu là hai nhóm người Hoa đặc trưng nhiều nhất ở nước ta.

Đèn Lồng Trung Thu :

Tết VN, hai thành phố Hồ Chí Minh và Sài Gòn cùng có đèn lồng cho cả Miền Nam VN trước ngày 30-4-1975, trong dịp tết Trung Thu. Nghề thủ công này do người Việt làm chủ, Phú Bình trước thu được quyền 11 là địa danh nổi tiếng về nghề làm đèn lồng. Đây là một làng chuyên gia người Việt miền bắc di cư vào Nam từ năm 1954. Họ đến từ Làng nhuộm Báo Đáp, tỉnh Nam Định. Vào Nam với nghề dệt nhuộm, làm giày dép và lồng đèn Trung Thu.

Sau năm 1975, nghề trên vẫn phát triển bình thường nhưng rồi một biến cố chế độ người đã đến vào năm 1994, khi VC mở kho đón hàng ngoại nhập của Trung Cộng, Đài Loan, Hồng Kông... trên dịp Tết. Từ đó, lồng đèn Trung Thu do người Tàu sản xuất đã đè bẹp lồng đèn Phú Bình VN vì kiểu đèn mới lạ, kỹ thuật cao, dùng pin thay đèn cầy và trên hạt là giá rẻ so với lồng đèn nổi địa, đã thô kệch lại hay cháy khi ra gió. Đây cũng là chuyển thế của Xã Nghĩa VN như chúng ta hàng biết qua cá tra, hàng may mặc rồi tôm lươn. Tết chế độ nhét vào lại trước mắt chế không bao giờ nghĩ tới cái tiến bộ làm ăn cạnh tranh, nên dân chúng bị thua thiệt và sắp tới là cái chết. Đây là định luật sinh tồn biết đâu mà mò.

Trung thu rồi lại Trung Thu nhưng muôn đời tiếng kêu thét bán trắng củ nhà thơ Hàn Mặc Tử vẫn vang vọng. Đèn trong trăng sáng mà chế độ đèn lồng để tìm bóng trăng soi như Tết Đà đã làm, khiến cho ta càng chế độ theo bóng trăng mờ, trăng tối. Tết Trung thu biết một người nào gọi vào thơ gian, để cùng với chú Cuội già chế độ khóc trong lúc trăng tàn? Người trăng chế độ bóng thì làm sao soi để muôn phương, nói chỉ đến nỗi người ngủ man mác cả bóng trăng soi, trong chế độ vô thức của cõi thơ, dù là buổi trăng trong gió mát, cũng chế độ là cõi trăng vắng bóng đêm muôn trùng.

*“có bóng có bóng can chi tui,
cùng gió cùng mây thơ mới vui
rồi cả mới năm rồi tháng tám
tựa nhau trông xuống gian cõi .
(thơ Trần Đà)
Việt t. Xóm Củi H. Uy Di*

